

[...]

Nath. Za dávných časů žil na východě muž, jenžto prsten neocenitelný měl z ruky milencé. V něm drabý opál byl zasazen, sterými barvami se měnící, jenž měl tu tajnou moc, že před Bohem i lidmi příjemným každého činil, kdo v té důvěře jej nosil. Což pak divu, že ho s prstu nesundal onen muž na východě a zavedl, by v jeho rodině na věčné časy zůstal. Totiž tak : on prsten nejmilejšímu dal synu, a ustanovil, by ten zase dal jej tomu z synů svých, jenž nejmilejší mu jest ; a tak vždy nejmilejší syn, bez ohledu na přednost rodu, měl, jen mocí prstenu, se státi hlavou vši rodiny - a jejím vládařem. Tak z syna na syna se dědil prsten, až na otce, který tři syny měl, jenž všickni stejně poslušni ho byli a kteréž také všecky stejnou láskou byl puzen milovat ; jen časem někdy mu zdál se ten neb druhý nebo třetí — jak právě který byl s ním samotn, a ostatní dva v srdce výlevu se nezúčastnili — nad jiné hodným být prstenu, jež také ve slabé své dobrotě každému zvláště slibil. To trvalo jak mohlo. Na konec však umřít měl ; tu dobrý otec přišel do rozpaků, i bylo líto mu, dva ze synů svých, spoléhajících se na slib jeho, takto zarmoutit. — Jaká tu pomoc ? Poslalť podtají si pro umělce, jemuž poručil dle vzoru prstenu dva jiné ještě mu zhotovit a ani nákladu ni práce nešetřit by onomu se naveskrz podobaly. Umělec to dovedl. Když přines' prsteny, sám otec nemoh' rozeznat svůj vzorný.

Pln radosti své syny zavalal,
každého zvlášť, a se svým požehnáním
i prsten doručil z nich každému,
a zemřel. — Posloucháš přec, Saladine?

Sal. (jenž se byl zaražen od něho odvrátil).

Já poslouchám, já slyším! Učiň jen
té báje brzký konec. — Bude to?

Nath. Jsem hotov; neb co přijde ještě dále,
to samo od sebe se rozumí.

Jen sotva že byl mrtov dobrý otec,
tu každý z bratří přijde s prstenem
a každý chce být vládcem rodiny.

Tu vyšetřuje se, a rúznice
i nárek nastane. Než darmo vše,
neb nelze bylo poznat prsten pravý —

(po přestávce, v které očekává od Saladina odpověď)
tak jako pravdu, kterou žádáš.

Sal. Jak?
to odpověď jest na otázku mou?

Nath. Jen výmluva, proč tyto prsteny
si rozeznat netroufám, kteréž otec
dal dělat k tomu účelu, by nikdo
jich nemoh' rozeznati.

Sal. Prsteny! —
Netrop si hříčku z mne! Já bych myslil,
že náboženství, jež jsem jmenoval,
lze dobře rozeznat, až na oděv,
až na pokrm a nápoj.

Nath. Jenom ne
co jejich základů se týče. Zdaž
pak nemají svůj základ v dějinách,
psaných neb podaných? A dějiny
musí se přijmout přec na dobrou víru?
Či ne? Nuž, či pak hodnověrnost je
nám *nejméně* pochybna? Přec našinců?
těch, jichžto krev jsme? kteří od dětinství
nám svojí lásky dali důkazy
a nikdy neklamali nás — leč tenkrát,
když oklamánu být náš prospěch žádal?
Jakž mohu otcí svému věřit méně
než tvému ty? Aneb i naopak:
zda mohu žádat já na tobě, bysi
své předky ze lži káral k vůli tomu,
že sic bys musel odporovat mým?

Aneb i naopak. To samo platí
též o křesťanech. Ne snad?

Sal. Při sám Bůh!

ten muž má pravdu; musím umlknout.

Nath. Teď vraťme se zas k našim prstenům.

Jak praveno již, došlo na konec
až k žalobě, a každý ze synů
před soudcem přísahou to dotvrzoval,
že bezprostředně z ruky otcovy
svůj prsten obdržel — jakž také pravda —
kdež dávno před tím již byl jemu slibil,
že druhdy dojde práva prstenu —
což rovněž bylo pravda! — Otec pak,
tak tvrdil každý z nich, prý nemohl
být k němu falešný; a než by toho
se o něm, takovému milému otci,
domýšlet měl, spíš že by bratry své,
jak rád ostatně jen vše nejlepší
by o nich věřil, vinit přinucen
byl z podvošku; že postará se o to,
by vypátral ty zrádce jim dle zásluh
se pomstil.

Sal. A co soudce? žádostiv
jsem vědět, co as soudci do ust vložíš.
Mluv!

Nath. Soudce pravil: Otce-li mně v brzce
nedostavíte, musím odmrštit
vás od své stolice. Myslíte snad,
že rozřešovat mám zde hádanky?
Aneb čekáte snad, až pravý prsten
sám ústa otevře? — Avšak jste řekli,
že pravý prsten má tu divnou moc,
že lásku získá, před Bohem a lidmi
že činí příjemným. To rozhodne,
an nepravým to dvěma prstenům
dovésti nelze! — Nuže, koho z vás
nejvíce milují dva ostatní? —
Mlčíte? Prsteny snad působí
jen zpět, ne ven? Jen sebe každý z vás
nejvíce miluje? — Toť všickni tři
jste podvedení podvodníci! všechny
tři prsteny jsou nepravé! Nejspíše
že pravý prsten přišel k ztracení,
a otec váš, by ztrátu nahradil,
na místě jednoho dal dělat tři.

Sal. Ó převýborně!

Nath. Takto, doložil
pak soudce, nechcete-li rady mé
na místě rozsudku, tož jděte jen.
Má rada ale zni: vy celou věc
tak vezměte jak jest; an každý má
svůj prsten od otce, měj každý též
svůj prsten neomylně za pravý.
Možná, že otec déle nechtěl trpět
nadvládu jediného prstene
v svém rodu. Jisto pak, že miloval
vás všechny tři, a stejně, nechtěje
dva odstrčit a jednomu jen přát.
Nuž tedy, každý z vás ho následuj
v té lásce nepředpojaté a prosté
všech předsudků! A každý z vás se snaž,
by zjevna byla v jeho prstenu
moc kamene! i napomáhej jí
všemožně mírností a srdečnou
vždy snášelivostí a dobrodějstvím,
i vroucí oddaností k Bohu! Když pak
se při dětech a pozdních vašich vnucích
okáží tajné moci kamenů:
pak za tisíc tisíců let vás opět
před soudnou tuto volám stolicí.
Pak moudřejší tu bude sedět soudce
a činit výroky. Již jděte! Takto
se skromný soudce vyslovil.

Sal. Ó Bože!

Nath. Nuž Saladino, cítíš-li se býti
přislíbeným tím soudcem moudřejším . . . .

Sal. (pospíše k němu popadne ho za ruku, kterou *více*
nepustí).

Já prach! já nic! — Ó Bože můj!

Nath. Co jest
ti, sultane?

Sal.   Ó milý Nathane,
můj Nathane! Těch tisíc tisíců
let soudce tvého neminulo ještě
a jeho soudní stolec není můj.
Jdi! jdi! — Než buď mým přítelem!

Quelle:

Gotthold Ephraim Lessing: Nathan moudrý. dramatická báseň v pěti jednáních. J. Malý [Übers.]. V Praze. Pospisila, 1865. S. 77 - 82.